

RIKSARKIVAREN

Kunsthøgskolen i Oslo
khio@khio.no

Deres ref

Vår ref.
2011/11314 GRHE

Dato
05.09.2011

Vedtak om kassasjon av 25 hyllemeter elevtegninger fra Statens håndverks- og kunstindustrihøgskole

Riksarkivet har mottatt innstilling fra Statsarkivet i Oslo om kassasjon av 25 hm elevtegninger 1910-1996, jf dokument 2 i denne saken. Innstillingen baserer seg på forslag til bevarings- og kassasjonsregler utarbeidet av Stiftelsen Asta, jf dokument 1 i denne saken.

På bakgrunn av de opplysninger som er gitt i bevarings- og kassasjonsforslaget fra Kunsthøgskolen i Oslo, har Riksarkivaren med hjemmel i arkivloven § 9 c, fattet følgende vedtak:

25 hyllemeter elevtegninger fra de ulike fagfeltene ved Statens håndverks- og kunstindustriskole 1910-1996 kan kasseres.

Med hilsen

Ivar Fonnes
Riksarkivar

Gro Hendriksen
Arkivar

Statsarkivet i Oslo
Postboks 4015 Ullevål stadion
0806 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
2011/39 HANNOFTE

Dato
09.05.2011

Søknad om kassasjon (arkivalier etter Statens håndverks- og kunstindustriskole)

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6583
St. Olavs plass
N-0130 Oslo

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Saksbehandler
Hanne Storm Ofteland
Seksjonssjef bibliotek og arkiv

(+47) 94 52 32 77
hannofte@khio.no

I 2010 engasjerte Kunsthøgskolen i Oslo Stiftelsen ASTA for å ordne og avlevere arkivene etter Statens håndverks- og kunstindustriskole. I dette arbeidet har ASTA i samarbeid med fagpersonale ved skolen gjennomgått og vurdert store mengder materiale. En del materiale ble vurdert som mindre interessant ut fra et bevaringsperspektiv, og Kunsthøgskolen innkalte ASTA og Statsarkivet i Oslo (SAO) til et møte om hva som burde gjøres med dette materialet 16. august 2010. Det ble konkludert med at Stiftelsen ASTA skulle utarbeide et forslag til kassasjon som Kunsthøgskolen så skulle sende over til SAO, og at SAO på grunnlag av dette lager en innstilling som sendes til Riksarkivet for endelig godkjenning.

Kunsthøgskolen i Oslo har nå mottatt og gjennomgått Stiftelsen ASTAs bevarings- og kassasjonsvurdering. Den oversendes herved Statsarkivet i Oslo, og vi anmoder om at SAO utformer en kassasjonsinnstilling for materialet og sender denne til Riksarkivet til godkjenning.

Med vennlig hilsen

Gyrid Garshol
Direktør

Hanne Storm Ofteland
Seksjonssjef bibliotek og arkiv

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur

Vedlegg

- 1 Bevarings- og kassasjonsvurdering for utvalgt materiale etter Statens håndverks- og kunstindustriskole (SHKS)

**BEVARINGS- OG KASSASJONSVURDERING
FOR UTVALGT MATERIALE ETTER STATENS HÅNDVERKS-
OG KUNSTINDUSTRISKOLE (SHKS)**

**KUNSTHØGSKOLEN I OSLO
2011**

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
1. Statens Håndverks- og Kunstindustriskole	4
1.1. Arkivskaperens historikk	4
1.2. Arkivskaperens funksjon.....	4
1.3. Arkivskaperens organisatoriske oppbygging	5
1.4. Instituttene funksjon	6
2. Arkivmaterialet etter Statens Håndverks- og Kunstindustriskole	8
2.1 Identifisering av arkivmaterialet.....	8
2.2 Faglærerkomiteens vurderinger av arkivmaterialet	9
3. Identifisering av tiltak	9
3.1. Vurdering av dokumentasjonsverdien for organets samfunnsvirksomhet (F1)	10
3.2. Vurdering av materialets informasjonsverdi (F2)	11
3.3. Vurdering av dokumentasjonsverdi i forhold til personers og virksomheters rettigheter og plikter (F3).....	13
3.4. Vurdering av dokumentasjonsverdi i forhold til arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i relasjon til andre instanser (F4)	14
4. Konklusjon – bevarings- og kassasjonsvurdering	15

Innledning

Stiftelsen Asta fikk vinteren 2009/2010 i oppdrag fra Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO) å klargjøre arkivene etter Statens Håndverks- og Kunstindustriskole (SHKS) for avlevering til Statsarkivet i Oslo (SAO). Dette arbeidet tok utgangspunkt i en kartlegging Stiftelsen Asta hadde utført i perioden mars til juni 2009, der det ble identifisert hvilke etterlatenskaper etter skolens virksomhet som kunne regnes som arkivmateriale. Kartleggingen viste at arkivmaterialet etter SHKS strakk seg helt tilbake til 1830-tallet og frem til 1996. I oppdraget fra vinteren 2009/2010 skulle Stiftelsen Asta så ordne det kartlagte arkivmaterialet etter SHKS. For å kunne gjennomføre dette ordningsarbeidet i tråd med regelverket, måtte alt materialet vurderes for bevaring og kassasjon. I følge *Forskrift om offentlige arkiv av 11. desember 1998 nr. 1193* (Arkivforskriften) kan Arkivverket dvs. depotinstitusjonen nekte å ta imot arkivmateriale som ikke er vurdert for bevaring og kassasjon. I tillegg pålegger Arkivforskriften den arkivskapende institusjon å utarbeide egne spesifiserte kassasjonsregler. Da slikt kassasjonsregelverk for arkivmaterialet etter SHKS ikke ble utarbeidet tidligere, kunne følgelig ikke noe materiale kasseres uten videre mens ordningsarbeidet pågikk jf. Arkivloven § 9.

Foreliggende dokument er en bevarings- og kassasjonsvurdering som jf. Arkivforskriftens § 3-21 vurderer kassasjonsbedømt arkivmateriale etter SHKS for endelig kassasjon. Dokumentet ble utarbeidet på basis av de anbefalte arbeidsmetoder for bevaring og kassasjon av arkivmateriale skissert i *Rapport fra Bevaringsutvalget fra 2002*, og imøtekommer dermed Riksarkivarens krav for vurdering av arkivmateriale for bevaring og kassasjon.

I følgende avsnitt skal det gis en kort oversikt over Statens Håndverks- og Kunstindustriskoles historie samt dens funksjon og organisasjon. Deretter følger en identifisering av det arkivmaterialet som vurderes for kassasjon. Til sist skal arkivmaterialet vurderes etter bevarings- og kassasjonskriteriene skissert i Rapport fra Bevaringsutvalget.

1. Statens Håndverks- og Kunstindustriskole

1.1. Arkivskaperens historikk

Den administrative forløperen til dagens *Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO)* ble opprettet i 1818. Opprinnelig het skolen *Den foreløbige Tegneskole*, men fikk i 1822 navnet *Den kongelige Tegne- og Kunstskole i Christiania*, til daglig bare *Tegneskolen*. I 1834 fikk skolen navnet *Den Kongelige Norske Kunstskole*, men bare noen år senere i 1840 tok den tilbake navnet *Den Kongelige Norske Tegne- og Kunstskole*. Fra og med 1869 ble navnet til skolen forenklet til *Den Kongelige Tegneskole i Christiania*, og deretter fra og med 1888 het skolen *Den kongelige norske Kunst- og haandverksskole i Christiania*. I 1914 endret skolen navnet til *Statens Håndverks- og Kunstindustriskole (SHKS)*. *Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO)* ble opprettet 1. august 1996 gjennom en sammenslåing av fem selvstendige høyskoler. Dette var Statens Håndverks- og Kunstindustriskole (opprettet 1818), Statens Kunstakademi (opprettet 1909), Statens Teaterhøgskole (opprettet 1952), Statens Operahøgskole (opprettet 1964), og Statens Balletthøgskole (opprettet 1979).

SHKS holdt opprinnelig til i Apothekergata, men etter hvert oppsto det et voksende behov for bedre plass og bedre belysning for fremragende kunstobjekter som elever ved skolen hadde laget, og som skulle tas vare på i en egen kunstsamling. Det fremstod derfor naturlig å bygge en ny skolebygning samt museum. SHKS fikk så sitt eget bygg i 1903 i Ullevålsveien 5 i Oslo, der skolen ble samlokalisert med Kunstindustrimuseet. Skolen holdt til i bygget frem til sommeren 2010, da den flyttet til Seilduksfabrikken på Grünerløkka.

1.2. Arkivskaperens funksjon

SHKS var Norges eldste, største og faglig sett den mest sammensatte kunstfagskolen i hele landet. Skolen var opprinnelig i stor grad en skole for utdanning av håndverkere, men også av rene kunstnere. De fleste betydelige kunstnere i landet fikk sin første, grunnleggende utdanning ved skolen. Kunstskolen spilte også en sentral rolle i kunstlivet gjennom store deler av 1800-tallet. Den arrangerte bl.a. kunststillinger og skolens direksjon fungerte som et rådgivende organ i kunstspørsmål samt at den forestod ledelsen ved Nasjonalgalleriet. Ut over 1880-tallet var det en stadig pågående diskusjon om skolen skulle utdanne håndverkere og/eller kunstnere. Allikevel var skolen ved starten av 1900-tallet fortsatt hovedsakelig en

håndverksskole. Dette gjenspeilet seg bl.a. i opprettelsen av en ny obligatorisk lærlingskole, som ble koblet til skolen i 1912, som en Aftenskole. I 1939 ble en annen skoleplan vedtatt, og som følge av dette ble skolen omstrukturert til en høgskole for brukskunst. Denne omorganiseringen fikk sentral betydning for ettertiden. Håndverkerne ble etter hvert fortrent ut av skolen og bare brukskunstnerne ble igjen. I 1953 var det slutt på all lærlingeundervisning (utdanningen ble overført til Oslo lærlingskole), og dette satte sluttstreken for den håndverkspregete utdanning ved skolen. Senere ble det mer og mer lagt vekt på en brukskunst basert utdanning.

Mange kjente kunstnere innen billedkunst, brukskunst, arkitektur og illustrasjon har vært studenter ved SHKS. I tillegg virket også flere kjente kunstnere som lærerkrefter ved skolen. SHKS og dens forvaltningsmessige forløpere administrerte altså ikke bare utdanningen av kunstnere, men skolen fungerte også som fagmiljø for utveksling av ideer, der både elever og lærere kunne skape kunst i fellesskap.

1.3. Arkivskaperens organisatoriske oppbygging

Arkivskaperens organisatoriske oppbygging gjennom tiden blir beskrevet ut i fra inndelingen av undervisningen i klasser, fag, avdelinger og institutter. Undervisningen ved skolen har fra starten og helt til 1996 vært i stor forandring. Det er derfor vanskelig å gjengi alle organisasjonsendringer i alle perioder. Følgende avsnitt tar utgangspunkt i den organisatoriske oppbyggingen ved SHKS i perioden 1950-1990-tallet, da arkivmaterialet det søkes kassasjon om, hovedsakelig er fra samme tidsrom.

I 1946 ble skolens fagavdelinger bygg, maler, tre, tekstil og mote, metall og keramikk, bok samt reklame opprettet. Skolens organisering i avdelinger var grunnlaget for den endelige instituttinndelingen. Undervisningen ved skolen ble deretter organisert i tre avdelinger for kunsthøgskolen, designfag og fellesfag. Avdelingene ble igjen inndelt i institutter. Avdeling for kunsthøgskolen inneholdt institutt for farge, institutt for klær og kostyme, institutt for metall, institutt for keramikk og institutt for tekstil. Avdeling for designfag bestod av institutt for industridesign, institutt for grafisk design og illustrasjon samt institutt for møbel- og innredningsarkitektur. Fellesfaget ved skolen inneholdt institutt for tegning, institutt for form, institutt for farge og institutt for rader og litografi.

1.4. Instituttens funksjon

I følgende avsnitt skal det beskrives hvilken funksjon de enkelte fagenheter ivaretok ved skolen. Dette gir grunnlaget for å kunne karakterisere arkivmaterialet som vurderes for kassasjon. Det fremstår imidlertid mest hensiktsmessig å beskrive kun de institutter der elevtegningene er representert i materialet. Felles for alle nedenfor nevnte institutter er at enhetene skulle administrere den kunstneriske utdannelsen elevene fikk samt å fremme forståelsen for arbeidsmetoder og -teknikker hos studentene. Ved å lage tegninger i undervisningen eller under eksamenene kunne elevene øve seg i slike metoder og teknikker samt at kvaliteten på utdannelsen ble sikret.

Institutt for tegning: Fagområdet innlemmet disiplinene frihåndstegning, ornament og geometrisk tegning. Frihåndstegning tok utgangspunkt i fenomenene punkt-linje-valør-tekstur og innføring i tegneredskaper og teknikker. Studiet skulle også ta sikte på å trene opp ferdigheter i billeddannelse, komposisjon, flate, rom og farge hos elevene. Mens disiplinen ornament dreide seg om å bli kjent med dekor, pryde, mønster, symbol og tegn, skulle geometrisk tegning bidra til å utvikle elevenes evne til å tenke i rommet. Tegneundervisningens overordnede mål var å trene opp evnen til å omsette en idé eller tanke til et visuelt uttrykk. Mange av de elevtegningene som vurderes for kassasjon, ble skapt i tegneundervisningen.

Institutt for form: Formålet med studiene ved institutt for form var å gi studentene forståelse for visuell estetikk innenfor områdene flate, form og rom, å utvikle formsans og evne til proporsjonering, å utvikle iakttakelses- og opplevelsessevne, og å utvikle forståelse for skulpturelle kvaliteter. For å oppnå dette skulle elevene arbeide med praktiske oppgaver i flate og rom innenfor grunnformene og mer avanserte formproblemer. Studentene skulle bl.a. kopiere klassiske figurer, modellere portretter etter levende modell og studere strukturelle formproblemer etter aktmodeller. Selv om institutt for form var et av fellesfagene og derfor hadde en sentral betydning for studieopplegget ved SHKS, finnes det få elevarbeider i materialet som vurderes for kassasjon.

Institutt for farge: Fargestudiet var både et fellesfag for alle studerende ved SHKS, og et eget studium rettet mot elever i grunnstudiet. Som fellesfag ble det gitt undervisning i optisk fargelære, og fysikkens lover for lys og farge ble tematisert. Også materialelære, undersøkelse av fargefysiologiske fenomener, gjennomgang av eksisterende fargesystemer og fargen som virkemiddel på flaten, i rom og på gjenstander ble behandlet. Det sentrale med fargestudiet var å

trene opp evnen til å arbeide med farger i 2- og 3-dimensjonale uttrykk så som bilde, objekt, installasjon og fargesetting av rommet. Sentralt stod også komposisjonslæren og fargens volum- og romskapende egenskaper i billedflaten. Arbeider etter elever ved institutt for farge finnes i tallrikt omfang i arkivmaterialet som vurderes for bevaring og kassasjon.

Institutt for rader og litografi: På institutt for rader og litografi ble det hovedsakelig arbeidet med ulike raderingsteknikker, litografi og i mindre grad med tresnitt. Elevene ved instituttet tok et studium, der teknologi, håndverk og kunstneriske ferdigheter ble kombinert. Selv om studiet ved institutt for rader og litografi gjorde det mulig å mangfoldiggjøre arbeider, er elevarbeider etter instituttet svært lite representert i arkivmaterialet som vurderes for kassasjon. De fleste av elevarbeidene etter institutt for rader og litografi er dermed bevart.

Institutt for keramikk: Med utgangspunkt i ulike former for leire, tok studiet ved institutt for keramikk sikte på å skape kunstneriske uttrykk som skulle spenne fra industriprodukter til keramisk utsmykking. Elevene ved instituttet måtte ved siden av det praktiske arbeidet også tegne ulike gjenstander som f. eks. vaser, krukker, tallerkener, skåler og figurer. Elevarbeider etter instituttet er mangfoldig representert i arkivmaterialet som vurderes for kassasjon. Det finnes bl.a. frie øvelser og oppgavebesvarelser blant materialet.

Institutt for metall: Med utgangspunkt i de tradisjonelle metall håndverksfagene som smed, gullsmed, sølvsmed, korpusmaker, siselør og gravør, skulle metallkunsthåndverkerne i løpet av studiet ved institutt for metall erverve ferdighetene til å skape bruks- og prydgjenstander. Studiet tematiserte særskilt bruken av nye materialer og teknikker, og elevene skulle utvikle en forståelse for tradisjonelt kunsthåndverk sett fra nye perspektiver. Som ved institutt for keramikk er elevtegninger etter institutt for metall godt representert i arkivmaterialet som vurderes for bevaring og kassasjon.

Institutt for tekstil: Ved instituttet for tekstil fantes det først og fremst to fordypningsområder, stofftrykk og vev. Gjennom en estetisk skolering i tegning, form og farge studier samt en innføring i tekstile materialer skulle elevene utvikle egne ideer om nye teknikker, stoff- og fargemønstre. Det finnes både tegneøvelser og fargestudier etter elever ved institutt for tekstil i arkivmaterialet som vurderes for kassasjon.

Institutt for møbel- og innredningsarkitektur: Ved instituttet for møbel- og innredningsarkitektur ble det kombinert to beslektete men likevel heterogene arbeidsfelt. Mens møbeldesignere ble skolert i å imøtekomme kravene fra en industriell produksjon av møbler og andre bruksgjenstander, skulle interiørarkitektene jobbe med arbeidsoppgaver innen innredning av private boliger og offentlige miljøer som f.eks. hoteller, butikker, museer og skip. Studentenes evne til å velge passende materialer og fargesettinger til ulike miljøer ble utviklet. Som de øvrige designfagene utdannet også dette fagområdet elever som etter hvert skulle gå inn i en aktiv yrkesrolle. I forhold til dette ble det ved utdannelsen spesielt lagt vekt på prosjektstyring og -metodikk. De estetiske fellesfagene tegning, form og farge utgjorde imidlertid en vesentlig bestanddel av studiet ved instituttet. Arkivmaterialet som vurderes for kassasjon, inneholder bl.a. bygningstegninger, møbeltegninger og prosjektbeskrivelser etter elever ved instituttet.

Institutt for Grafisk design og illustrasjon: Faget skulle skolere studentene i å bruke skrift, bilde og symboler til å ordne og visualisere informasjon. Tradisjonelt var grafisk design og illustrasjon knyttet til papirmedier som emballasje, plakater, bøker, brosjyrer og tidsskrifter. Arkivmaterialet etter institutt for grafisk design og illustrasjon inneholder bl.a. bokillustrasjoner samt skriftarbeider, og er rikholdig representert blant materialet som vurderes for kassasjon.

2. Arkivmaterialet etter Statens Håndverks- og Kunstindustriskole

2.1 Identifisering av arkivmaterialet

Arkivmaterialet, som vurderes for kassasjon, består utelukkende av elevtegninger fra de ulike fagfelt ved SHKS. Materialet spenner over en periode fra 1910 til 1996, men størstedelen av materialet ble skapt på 1950-1990-tallet. Da det ofte er arbeider i større formater enn i normstørrelsen DIN-A4 er det vanskelig å måle materialets omfang nøyaktig. I løpende meter utgjør arkivaliene likevel en mengde på ca. 25 hyllemeter. I forhold til arkivmaterialet som er vurdert som bevaringsverdig utgjør dette imidlertid kun en brøkdel. Elevarbeidene er frie øvelser eller oppgavebesvarelser i henhold til studieplanene ved de forskjellige fagene. Studieplanene var utarbeidet slik at elevene fikk jobbet med en del ulike emner i løpet av et semester. For å nå den endelige utdanningsgraden innenfor de forskjellige fagfelt, måtte elevene

levere et visst antall arbeider dvs. oppgavebesvarelser i løpet av studiet sitt. Selv om arkivmaterialet er sterkt sammenblandet er det likevel mulig å identifisere noen oppgaveemner. Disse er blant annet: aktstudier i store formater bl.a. utført i farge og kull; form- og fargestudier (som f. eks. Jynge-hoder); perspektivtegninger og gjenstandsstudier. Arkivmaterialet dokumenterer både emnene det ble jobbet med på de ulike fagfelt samt at det opplyser om arbeidsmetoder og -teknikker som ble brukt ved fagene. Utover dette dokumenterer materialet i særskilte tilfeller også studentenes utvikling. Arkivaliene har derfor en sterk tilknytning til enkelte personer og utvalgte arbeidsfelt mer enn de har en administrativ funksjon.

2.2 Faglærerkomiteens vurderinger av arkivmaterialet

Som nevnt ovenfor ble det ikke utarbeidet bevarings- og kassasjonsregelverk for arkivmaterialet etter SHKS. Det ble m.a.o. ikke utarbeidet regler for bevaring eller kassasjon av verken administrativt, undervisningsrelatert eller elevskapt materiale. Mens Stiftelsen Asta kunne vurdere det administrative og undervisningsrelaterte materialet ut i fra arkivvitenskapelige kriterier, så kunne ikke Stiftelsen Asta vurdere det elevskapte materialet på bakgrunn av de samme kriterier. Stiftelsen Asta tok derfor initiativet til å få oppnevnt et faglærerkomité fra de ulike institutter ved skolen til å gjennomgå det elevskapte materialet, da det kun var lærerne ved SHKS som ut fra et kunstfaglig perspektiv var i stand til å bedømme dette materialet. For eksterne personer som verken er skolerte i fagene eller som kjenner til undervisningen over en viss periode hadde det vært en umulig oppgave å vurdere materialet etter elevene. Lærerne som bedømte elevmaterialet har nesten utelukkende vært knyttet til SHKS i mange år, flere av dem fra starten av 1970-tallet. Ved noen tilfeller ble også pensjonerte lærere ved skolen hentet inn for å vurdere gjeldende materiale. Lærerne bedømte vanligvis elevmateriale fra sine institutter og fag, mens i noen tilfeller vurderte de også materiale fra beslektete studieretninger. Ved bedømmelsen av elevmaterialet arbeidet lærekreftene ut fra følgende bevaringskriterier: å bevare tegninger som var utført på en særskilt god måte, tegninger som var laget av kjente kunstnere og tegninger som kunne dokumentere undervisningens utvikling til ulike tider.

3. Identifisering av tiltak

I avsnittet nedenfor følger en systematisk bevarings- og kassasjonsvurdering av arkivmaterialet etter SHKS som ble beskrevet ovenfor. Materialet blir vurdert ut i fra arbeidsmetodikken

skissert i *Rapport fra Bevaringsutvalget fra 2002*, hvoretter arkivmaterialet undersøkes i forhold til dokumentasjonsverdi for organets samfunnsvirksomhet og generell informasjonsverdi. Utover dette drøftes materialets dokumentasjonsverdi i forhold til personers og virksomheters rettigheter og plikter samt dokumentasjonsverdi i forhold til arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i relasjon til andre instanser. Drøftingen fører til en konklusjon som danner grunnlaget for en bevarings- og kassasjonsvurdering.

3.1. Vurdering av dokumentasjonsverdien for organets samfunnsvirksomhet (F1)

Det sentrale spørsmålet i dette første trinnet i selve bevarings- og kassasjonsvurderingen er om arkivmaterialet som undersøkes, innehar dokumentasjonsverdi for ettertiden. Det blir m.a.o. analysert hvilken funksjon materialet hadde hos arkivskaperen da det ble skapt, og om denne funksjonen skaper relevans også i nåtiden.

Administrativt nivå: Arkivmaterialets administrative nivå, som her drøftes for bevaring og kassasjon, kan ikke anses sentralt i forhold til skolens forvaltningsmessige oppbygging. Materialet ble skapt på instituttnivå, men gjenspeiler ikke noen av de forvaltningsadministrative oppgaver SHKS ivaretok. Arkivaliene består utelukkende av elevtegninger som kun ble utført i forbindelse med undervisningen ved skolen, som dermed har en kunstnerisk-pedagogisk, men ikke administrativ funksjon.

Saksbehandlingstype: Da arkivmaterialet ikke har noen administrativ funksjon, bortfaller dermed også drøftingen om materialets saksbehandlingstype. Elevarbeidene har verken avsluttende, eksperderende, orienterende eller utredende saksbehandlingskarakter.

Saksbehandlingsledd: Arkivaliene gjenspeiler ikke noen form for forvaltningsmessig saksbehandling ved SHKS, og materialet er derfor heller ikke ledd i denne prosessen.

Ekstraordinære og ordinære aktiviteter: Som de forrige analysekriteriene fastslår, kan arkivmaterialet ikke sees i henhold til forvaltningsmessig saksbehandling ved skolen. Dermed har materialet ingen eksepsjonell eller ordinær karakter, sett fra et saksbehandlingsperspektiv. Sett fra et pedagogisk og kunstnerisk ståsted, kan elevtegnningene derimot anses som resultater av vanlige hhv. ordinære aktiviteter ved SHKS.

Pionérvirksomhet: I samsvar med punktene ovenfor danner arkivmaterialet som vurderes for kassasjon, ikke presedens eller mønster for andre, og kan følgelig ikke anses som pionérvirksomhet.

Primærfunksjoner og interne støttefunksjoner: Arkivmaterialet dokumenterer ikke skolens primærfunksjon, nemlig å administrere den kunstneriske utdanningen innen kunsthåndverket i Norge. Materialet gjenspeiler heller ikke støtte- eller internfunksjoner som virksomheten vanligvis etablerer i forbindelse med utøvelsen av mandatet sitt. Slike funksjoner kan kun ivaretas av forvaltningsenheter, men ikke av enkeltpersoner. Arkivmaterialet, som utelukkende er elevskapt, har i følge definisjonen ovenfor ingen administrativ tilknytning til virksomhetens formål.

Konklusjon for dokumentasjonsverdien for organets samfunnsvirksomhet: Arkivmaterialet har ikke tilstrekkelig dokumentasjonsverdi til å kunne bevares i henhold til de ovenfor nevnte kriterier. Det må derfor undersøkes om materialet har informasjonsverdi for ettertiden.

3.2. Vurdering av materialets informasjonsverdi (F2)

I dette avsnittet skal det drøftes om arkivmaterialet inneholder bevaringsverdig informasjon ut over de opplysninger som er knyttet til arkivskaperens virksomhet. På andre trinn i bevarings- og kassasjonsvurderingen belyses m.a.o. materialets innhold, og arkivaliene blir vurdert helt uavhengig av arkivskaperens funksjon. Det skal drøftes om materialets innhold har relevans også for nåtiden.

Tidsspenn, kontinuitet: Elevtegningene spenner over en forholdsvis lang tidsperiode, dvs. fra 1910 til 1996, som derfor godt kunne dokumentere prosesser og utvikling ved de forskjellige fag. Allikevel følger materialet ingen kontinuitet, da tegningene er konkrete oppgavebesvarelser som ble plukket ut av en faglærerkomiteé ved skolen. På grunn av dette har materialet mistet sin indre proveniens og kontinuitet.

Omfang: Mens det forrige kriteriet skulle dokumentere arkivalienes tidsmessig omfang, så skal dette kriteriet tjene for å undersøke materialets kvantitet. I forhold til materialet vurdert for bevaring, er dette materialet av lite omfang (ca. 25 hyllemeter), og omfatter få personers virke.

Informasjonstetthet, tematisk variasjon: Med informasjonstetthet menes det graden for å måle arkivmaterialets uforutsigbarhet. Jo mer rutinemessig og forutsigbart materialet er, desto større likhet vil det være mellom de enkelte sakene. Dermed minsker bevaringsverdien. Når det gjelder elevtegnene etter SHKS, så er den tematiske variasjonen til tross for ulike oppgavetyper og ulike tyngdepunkter ved de forskjellige instituttene relativt liten. Emnene går igjen i materialet. Dette gjør også teknikkene som elevene måtte benytte seg av, for å kunne besvare en konkret oppgave. En av årsakene til dette fenomenet er at elevene har hatt samme grunnstudie med f.eks. felles tegneundervisning. Elevtegnene er m.a.o. i stor grad forutsigbare og informasjonstettheten er lav. Bevaringsverdien er dermed liten.

Lenkbarhet, sammenheng med annet materiale: Noen av de av faglærerkomiteen bedømte elevtegnene kan lenkes til undervisningsplansjer og oppgavetekster, mens andre ikke lar seg knytte til slikt undervisningsadministrativt materiale. Mange av elevtegnene fremstår uavhengig i forhold til slik lenkbarhet. Sammenhengen mellom undervisningsplansjer hhv. oppgavetekster og elevtegnene er likevel godt dokumentert i et flertall andre tilfeller, der fagkomiteen har vurdert elevtegnene for bevaringsverdige. Noen av elevtegnene, som vurderes for kassasjon, kan i tillegg også lenkes til karakterbøker og -kort, attester samt vitnemål. Andre arbeider derimot kan ikke påvise slik lenkbarhet, da disse ble utført som rene øvelser som ikke førte til faglig bedømmelse.

Kvalitative kriterier: I arkivene etter SHKS finnes det mange arbeider etter kjente hhv. anerkjente kunstnere av enestående kunstnerisk kvalitet, og disse er blitt bevart i sin helhet under ordningsarbeidet. Bevaringen imøtekommer dermed samfunnets interesse for slike arbeider både i samtid og ettertid. Kvalitetskriteriet har imidlertid vært utslagsgivende for faglærerkomiteens vurdering av elevtegnene. Det kan derfor utelukkes at det finnes kvalitativt verdifulle arbeider i arkivmaterialet som vurderes for kassasjon. Verkene etter elevene i dette materialet er av til dels dårlig kunstnerisk kvalitet, og oppfyller ikke minstekrav.

Alder: De gjeldene elevtegnene er hovedsakelig fra 1950-tallet og frem til 1996, mens i noen tilfeller kan arkivmaterialet strekke seg helt tilbake til 1910. Eldre arkivmateriale har som regel større informasjonsverdi enn yngre, bl.a. fordi det finnes færre informasjonskilder å ta av. Likevel er alder i seg selv ikke et tilstrekkelig grunnlag for bevaring av materiale. Når det gjelder elevtegnene må alderskriteriet sees i sammenheng med kvalitetskriteriet. Noen av tegningene som av faglærerkomiteen ble bedømt som kassable, er gamle, men av dårlig

kvalitet. Den kunstneriske verdien dominerer i disse tilfeller aldershorisonten. I tillegg er andre arbeider av samme alder blitt bevart, der den kunstneriske kvaliteten var bedre.

Konklusjon for materialets informasjonsverdi: Arkivmaterialet har ikke tilstrekkelig informasjonsverdi til å kunne bevares i henhold til de ovenfor nevnte kriterier. Det må derfor undersøkes om materialet har dokumentasjonsverdi i forhold til personers og virksomheters rettigheter og plikter.

3.3. Vurdering av dokumentasjonsverdi i forhold til personers og virksomheters rettigheter og plikter (F3)

Trinn tre i bevarings- og kassasjonsvurderingen tar for seg en analyse av arkivmaterialets dokumentasjonsverdi knyttet til personers og virksomheters rettigheter og plikter. Her granskes det m.a.o. om materialet dokumenterer rettigheter av betydning for andre enn arkivskaperen, dvs. personer eller virksomheter som har vært gjenstand for saksbehandling ved SHKS.

Saksbehandlingens konsekvenser: Som beskrevet i avsnitt *Vurdering av dokumentasjonsverdien for organets samfunnsvirksomhet (F1)*, har arkivmaterialet ingen administrativ funksjon og gjenspeiler heller ikke noen form for forvaltningsmessig saksbehandling ved SHKS. Derimot skaper materialet konsekvenser for elevene ut i fra et kunstnerisk-pedagogisk vurderingsperspektiv. Så har faglærernes bedømmelser en langvarig juridisk dokumentasjonsverdi for tidligere elever, da vurderingene opplyser om hvilke kvalifikasjoner vedkommende disponerte over til enhver tid. Slike opplysninger kan være av stor interesse ved bl.a. søknadsprosesser. Bedømmelsene er bevart som karakterbøker og -kort, attester og vitnemål. Selve tegningene etter elevene har derimot kun en begrenset dokumentasjonsverdi, da disse utøver kun en støttefunksjon i forbindelse med vurderingene av de enkelte oppgavene. I noen tilfeller (f. eks. klagesaker) kan det imidlertid være behov for å revurdere faglærernes avgjørelser. Her ville arbeidet til vedkommende elev kunne tjene som viktig grunnlag for en ny vurdering. Det er imidlertid viktig å påpeke at en ny bedømmelsesprosess må skje innen rimelig tid. En oppbevaringsperiode på 10 år må anses som tilstrekkelig. I arkivmaterialet som vurderes for kassasjon finnes det derimot også noen tegninger som bare er øvelser, og disse har ingen videreførende juridisk konsekvens for vedkommende elever. Rettslig sett må faglærernes vurdering være uavhengig av om oppgavebesvarelsen er bevart eller ei. Ut i fra gjeldende regelverk opphører skolens dokumentasjonsbehov for elevtegninger etter en oppbevaringsperiode på 10 år. Dette betyr at dokumentasjonsbehovet for det yngste materialet har gått ut i 2006.

Hjemmelsgrunnlag: Arkivmaterialet som vurderes for kassasjon har ingen hjemmelsgrunnlag. Materialets opphav og art viser ikke til administrative rutiner, som vanligvis ligger til grunn for slik hjemmel.

Konklusjon for dokumentasjonsverdien i forhold til personers og virksomheters rettigheter og plikter: Arkivmaterialet har midlertidig begrenset dokumentasjonsverdi, men dokumenterer ikke andres rettigheter og plikter av tilstrekkelig betydning. Det må derfor undersøkes om materialet har dokumentasjonsverdi i forhold til arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i relasjon til andre instanser.

3.4. Vurdering av dokumentasjonsverdi i forhold til arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i relasjon til andre instanser (F4)

Trinn fire i bevarings- og kassasjonsvurderingen må sees i nær sammenheng med trinn tre i analysen. Steget tar for seg en analyse av arkivmaterialets dokumentasjonsverdi knyttet til personers og virksomheters rettigheter og plikter i relasjon til andre instanser. Her undersøkes det m.a.o. om materialet dokumenterer rettigheter av betydning for andre institusjoner enn arkivskaperen.

Administrative og driftsmessige behov: Elevtegningene er resultatet av oppgavebesvarelser relatert til undervisning og eksamen ved SHKS. Tegningene har kun vært gjenstand for vurdering internt ved skolen. Arkivmaterialet lar seg ikke knytte til eksterne institusjoner angående administrative eller driftsmessige behov, og det medfører derfor heller ingen rettigheter og plikter ovenfor andre instanser.

Konklusjon for dokumentasjonsverdien i forhold til arkivskapende virksomheters rettigheter og plikter i relasjon til andre instanser: Materialet oppfyller ikke bevaringskriteriet i henhold til plikt- og rettighetsforholdet til andre instanser.

4. Konklusjon – bevarings- og kassasjonsvurdering

Arkivmaterialet har verken tilstrekkelig dokumentasjonsverdi for skolens samfunnsvirksomhet eller informasjonsverdi. Elevtegningene har midlertidig begrenset dokumentasjonsverdi i forhold til elevenes rettigheter og plikter, men tegningene dokumenterer ikke andres rettigheter og plikter av tilstrekkelig betydning. Materialet oppfyller ikke bevaringskriteriet i henhold til plikt- og rettighetsforholdet til andre instanser enn arkivskaperen. Det anbefales derfor at arkivmaterialet bevares etter arkivskaperens behov, og deretter kasseres.

***